

СЕКЦІЯ 4. МІСЦЕВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ОСНОВА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ГРОМАД

УДК 336.6:338.43

ФІНАНСОВЕ ДОРАДНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ОТГ

Боднар О. А., канд. екон. наук
e-mail: bodnaroa@mnau.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. Досліджено сучасний стан сільськогосподарського дорадництва в Україні; наведено перелік основних консультаційних послуг, які надаються дорадчими службами, та тих, яких потребують фермери; окреслено необхідність застосування фінансового дорадництва для стимулювання розвитку економічної спроможності ОТГ.

Ключові слова: дорадництво, дорадча служба, сільськогосподарське дорадництво, консультаційні послуги.

Дорадництво в Україні проходить процес комплексного реформування з урахуванням європейського досвіду. Серед основних проблем дорадництва в Україні можна виділити недостатню компетенцію окремих дорадників, а також недостатню обізнаність основних споживачів дорадчих послуг про наявні можливості.

В Україні протягом тривалого часу дорадництво не розвивалося як окремий напрямок. Ринок дорадчих послуг, як такий, не було сформовано, в тому числі через неправильне стимулювання. У зв'язку з цим у представників аграрної галузі відсутня свого роду традиція звертатися до дорадників, тим більше самостійно платити за надані послуги. Але виклики сьогодення змушують вивчати нові підходи задля стимулювання економічної спроможності як окремих сільськогосподарських товаровиробників, так і ОТГ загалом, оскільки не лише аграрна галузь має розвиватись на селі з метою покращення добробуту його жителів та економічної спроможності ОТГ.

Метою роботи є дослідження дорадництва в Україні та визначення необхідності застосування фінансового дорадництва для стимулювання розвитку економічної спроможності ОТГ.

В перші роки набуття Україною незалежності новостворені аграрні підприємства та селянські господарства зіткнулися з проблемою функціонування в ринковому середовищі та сучасних умовах світу. Хто як міг здобував знання з аграрного менеджменту та маркетингу, а про передові технології можна було дізнатися тільки відвідавши сусідні країни. В свою чергу новостворені ОТГ також «успадкували» багато проблем, які роками накопичувалися на селі.

Попит на сучасні знання посприяв створенню перших дорадчих служб в Україні та сприяє актуалізації фінансового дорадництва для представників ОТГ дотепер.

Ідея дорадчої служби – це донесення знань, які продукуються, до товаровиробників та управлінців. Тобто дораднику потрібно бути таким собі містком, який передає знання від тих, хто їх створює, до тих, хто виробляє продукцію та управляє підприємством / громадою [1].

Сільськогосподарське дорадництво є одним із найдієвіших інструментів, спроможних вивести фермерські та особисті селянські господарства на новий рівень. Проте залишається відкритим питання його фінансування.

Дорадча діяльність в Україні визначена законодавчо [2], її фінансування може здійснюватися за рахунок грантів, міжнародної технічної допомоги, коштів міжнародних програм та проектів, благодійних внесків фізичних та юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законом [2], проте не реалізовано в достатній мірі.

Система сільськогосподарського дорадництва має на меті допомогти виробникам успішно ввійти у ринкову економіку; поліпшити якість сільськогосподарської продукції; забезпечити трансфер технологій та сучасних знань; розвинути мале підприємництво та забезпечити необхідний рівень життя на селі. Послуги дорадництва варто поширити на всі види діяльності у сільських територіях, таких як розвиток підприємств зеленого туризму, соціально-побутової сфери, сільських організаційно-управлінських структур, громадських організацій, що сприятиме розвитку економічної спроможності ОТГ загалом [3].

Сьогодні сільськогосподарське дорадництво прокладає шлях до Європи. В Угоді про Асоціацію з ЄС йому відводиться особливе місце: сторони зобов'язуються всіляко сприяти розвитку дорадництва і робити все, аби воно стало доступним для кожного фермерського та особистого селянського господарства. Саме забезпечення передачі знань та інновацій є пріоритетом Спільної аграрної політики Європейського Союзу, а також більшості країн-лідерів на аграрному ринку. А ефективне співробітництво між виробниками, переробниками, науковцями, органами влади, громадами у більшості країн світу здійснюють сільськогосподарські дорадчі служби [4].

Найпоширеніші на сьогодні консультативні послуги в Україні, які пропонують дорадчі служби для представників села: підтримка рослинництва; підтримка комбінованого рослинництва та тваринництва; надання юридичних консультацій фермерам; консультування щодо фінансових можливостей; підтримка тваринництва. Разом з цим, згідно аналізу фахівців ФАО в Україні, фермери просять, щоб консультаційні послуги допомагали розвивати та надавали більше інформації в таких сферах: інновації, орієнтовані на фермера, інноваційні технічні та технологічні знання фермерів; інтеграція ланцюжків доданої вартості та зв'язків з національними та міжнародними ринками через безпеку харчових продуктів та інші сертифікації; економічний розвиток сільських територій, у тому числі за рахунок підприємництва, підтримки сільської молоді та жінок та цифровізації; адаптація до зміни клімату та пом'якшення негативних наслідків сільського господарства та екологічних послуг; інформаційна підтримка щодо ринку землі [4].

З метою підвищення фінансової обізнаності дорадників та представників сільського бізнесу, в Україні було розроблено навчальну електронну платформу для фінансових/кредитних сільськогосподарських дорадників – еДорада.

Дорадники та фермери можуть пройти електронний навчальний курс «Фінансово-кредитні ресурси для аграрної галузі», а також отримати інформацію про сучасні світові тенденції у цій сфері, отримати кваліфіковану консультацію від експерта, знайти потрібні ресурси для розвитку бізнесу [5].

Для користувачів система електронного дорадництва в аграрній сфері України це: достовірна вичерпна інформація з розвитку агропромислового виробництва, аграрного ринку та екології сільських територій; оперативне індивідуальне консультування з усього спектру аграрних питань за участі кваліфікованих експертів-дорадників; дистанційне навчання та підвищення кваліфікації сільськогосподарських товаровиробників та широкого загалу користувачів; вільний доступ до інформації та знань у будь-який час і у будь-якому місці [5].

Отже, забезпечення розвитку громади та діючих у ній сільськогосподарських й інших підприємств має серйозні проблеми, більшість з яких пов'язана з низькою обізнаністю кадрів, а також браком фінансування. Проте, світовий досвід і практика ЄС свідчать, що сільськогосподарське дорадництво – це ефективний механізм управління інноваційним розвитком сільського господарства і сільських територій. Просування ідей сільськогосподарського дорадництва, зокрема в контексті європейської інтеграції України, а також розширення спроможності дорадчих служб з надання комерційних послуг, забезпечення фінансового дорадництва для ОТГ сприятиме розвитку їх економічної спроможності.

Список використаних джерел:

1. Yekimov S., Nianko V., Sirenko N., Burkovska A., Vodnar O. (2022). The Problem of Attracting Private Investment in Agriculture. In: Muratov A., Ignateva S. (eds) Fundamental and Applied Scientific Research in the Development of Agriculture in the Far East (AFE-2021). AFE 2021. Lecture Notes in Networks and Systems, vol 353. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-91402-8_7.
2. Про сільськогосподарську дорадчу діяльність: Закон України від 17.06.2004 № 1807-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1807-15#Text>. (дата звернення: 20.04.2023).
3. Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України. URL: <http://www.dorada.org.ua/uk> (дата звернення 18.03.2023).
4. Вдала порада: як повернути дорадчі служби у ланцюг агровиробництва. 2021. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/vdala-porada-ak-povernuti-doradci-sluzbi-u-lancug-agrovirobnictva> (дата звернення: 20.04.2023).
5. еДорада.org. 2023. URL: <http://edorada.org> (дата звернення: 20.04.2023).

Abstract. The current state of agricultural counseling in Ukraine was investigated; a list of the main advisory services provided by advisory services and those required by farmers; the current state of agricultural counseling in Ukraine was investigated; a list of the main advisory services provided by advisory services and those required by farmers; the need to use financial counseling to stimulate the development of the economic capacity of UTC is outlined.

Keywords: counseling, advisory service, agricultural counseling, consulting services.